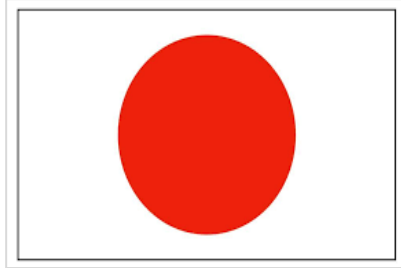

JAPONYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	14
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	16
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	21

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

1955 yılından bu yana GATT ve 1995 yılından bu yana DTÖ üyesi olan Japonya'nın dış ticaret politikası serbest ticaretin kurallar temelinde geliştirilmesi, kamu-özel sektör işbirliği ile Japon şirketlerin yurtdıŐ faaliyetlerinin desteklenmesi, doğal kaynaklara erişimin temini ve yatırımların teşviki üzerine tesis edilmektedir.

Dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olarak Japonya söz konusu diplomasiyi G7, G20, APEC ve DTÖ gibi platformlar nezdinde aktif bir şekilde yürütmektedir. Ayrıca, gerek bölgesel gerekse ikili ticaret anlaşması müzakerelerine önem atfedilmekte ve CPTPP (The Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership), Avrupa Birliği, A.B.D. gibi önde gelen ekonomilerle ticaret anlaşmaları imzalanmış bulunmaktadır.

Japonya, ayrıca, ticaret ve kalkınma konusunda öncü rol üstlenmekte ve Aid for Trade (Aft), Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) gibi DTÖ programları, TICAD gibi bölgesel girişimler ile kalkınma destekleri (ODA) aracılığıyla ticaret sisteminin güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır.

İthalat Rejimi

Japonya ithalat rejimi dış ticaret politikası öncelikleri ile DTÖ hak ve yükümlölükleri çerçevesinde belirlenmektedir. İthalat rejiminde ithalat süreci, sağlık ve güvenlik denetimleri, menşe kuralları, malların sınıflandırılması ile yetkilendirilmiş ekonomik yükümlü programı gibi alanlar düzenlenmektedir.

Japonya'ya ithal edilen malların öncelikle ilgili gümrüklü alanın bağlı bulunduğu gümrük idaresine beyan edilmesi gerekmektedir. İthalat beyanı ithalatçı veya aracı yetkili bir gümrük komisyoncusu tarafından yapılabilmektedir. Gerekli kontroller gerçekleştirilip ilgili vergiler (gümrük vergisi ve KDV) ödendikten sonra ithalat izni verilmektedir. İthalat izni alan mallar ülke içinde dağıtıma hazır hale gelmektedir.

Diğer taraftan, malların mahiyetine göre Gümrük Kanunu dışındaki yasa ve yönetmelikler uyarınca ilave izin veya onaylara ihtiyaç duyulabilmekte ve gümrük idaresinden izin alınmadan önce ilgili başvuru belgelerinin sunulması gerekmektedir. İlave denetimler döviz, yasaklı mallar, gıda ürünleri ve evcil hayvanlar için sağlık ve bitki sağlığı önlemleri, kimyasallar, ilaç ve tıbbi cihazlar ile gübre alanlarına yoğunlaşmaktadır. İthal malların tabii olduğu ilave kontroller Gümrük Tarife Cetvelinde belirtilmektedir.

İthalatı yasaklanmış başlıca mallar uyuşturuocu maddeler, ateŐli silahlar ve patlayıcılar, bioterör unsurları, sahte para, fikri mülkiyet haklarını ihlal eden mallar ile kamu güvenliği ve genel ahlaka zarar veren basılı veya görsel yayınlar olarak sıralanabilir.

Öte yandan, bazı temel gıda ürünlerinin (buğday, arpa, pirinç, un, tuz, şeker) ithalatı, piyasadaki arzı, talep ve fiyat istikrarının korunması amacıyla özel mevzuat kapsamında

düzenlenmiştir. Bu çerçevede, söz konusu ürünlerin ithalatı devlet tarafından da yapılabilmektedir. (Act on Stabilization of Supply, Demand, Prices for Staple Food)

İhracat Rejimi

Japonya'da ihracat yapacak olan firma veya kişinin, ürünün niteliği, miktar, değer, fiyat ve gerekli belgeler ile ilgili olarak Gümrükler Genel Müdürlüğü'ne beyanda bulunması gerekmekte olup; söz konusu kontrol tamamlandıktan sonra ihracat izni alınabilmektedir.

Diğer taraftan, dış ticaretin uygun bir şekilde gelişmesini sağlamak ve Japonya ile uluslararası toplumda barışı ve güvenliği sağlamak amacıyla gereken asgari düzeyde Güvenlik İhracat Kontrolleri uygulanmaktadır. Bunların dışında, tamir için yurtdışına gönderilen mallar ile geçici olarak ihraç edilen mallarda vergi indirimini veya vergi muafiyeti uygulanabilmekte, motorlu taşıt ihracatı ise beyana tabi tutulmaktadır.

Gümrük Vergileri

İthalat rejimi çerçevesinde DTÖ üye ülkeleri, üye olmayan ülkeler ve ikili ticari anlaşmalara bağlı olarak farklı oranlar belirlenmektedir. Japonya DTÖ taahhütleri kapsamında mal gruplarının tamamına yakınında gümrük vergileri için nihai hadler belirlemiştir. Nihai vergi hadleri ortalaması tarım ürünlerinde %19,3, tarım dışı ürünlerde %2,5 düzeyindedir.

Gümrük Tarife Cetveli; Genel oran, Geçici oran, MFN oranı, GTS oranı, EAGÜ oranı ile ticaret anlaşmaları temelinde uygulanan tercihli ticaret oranları olarak farklı kategorilere ayrılmaktadır. Yolcu beraberinde getirilen eşya ile ithal bedelli 200 bin JPY ve altındaki paketler için sadeleştirilmiş oranlar uygulanmaktadır.

Ülkemiz ihracatı GTS kapsamında uygulanan vergilere tabidir. Güncel tarife oranlarına Japonya Gümrük idaresi web sayfasından ulaşım sağlanabilmektedir.

<https://www.customs.go.jp/english/tariff/index.htm>

Ülkede uygulanmakta olan başlıca doğrudan vergiler:

- Kişisel Gelir Vergisi
- Stopaj Vergisi
- Kurumlar Vergisi
- Veraset Vergisi

Ülkede uygulanmakta olan başlıca dolaylı vergiler:

- Tüketim Vergisi (KDV)
- Alkol ve Sigara Vergileri
- Akaryakıt Vergileri
- Damga Vergisi

Ülkede standart mal ve hizmet alımlarında Katma Değer Vergisi (KDV) oranı %10'dur. Gıda ürünleri ile gazete ve dergide %8 oranında indirilmiş KDV oranı söz konusudur.

Kurumlar vergisi KOBİ'ler için %15 veya %23,4 olarak belirlenmekte, diğer şirketler ise sermaye oranına göre değişen vergi oranlarına tabidir. Ödemekle yükümlü olunan diğer kurumsal vergiler ile beraber (yerel yönetimler için kurumlar vergisi, mukim vergisi, işletme vergisi, emlak vergisi) vergi yükünün KOBİ için %22 ila %37 arasında değiştiği, KOBİ dışındaki şirketler için ise %30 civarında olduğu hesaplanmaktadır. Vergi oranları ile ilgili bilgiler JETRO genel ağ sayfasında yer almaktadır:

https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/section3/page3.html

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Japon Sanayi Standartları-Japanese Industrial Standards (JIS) ve Japon Tarım Standartları-Japanese Agricultural Standards (JAS) Japonya'da en geniş şekilde kullanılan iki kalite standardını ifade etmektedir.

JIS Standardı JIS'in işleyişi 1940 tarihli "Sanayide Standardizasyon" Kanunu'na dayanmaktadır. JIS markası, tekstil hazır giyim, ısıtıcılar, elektrikli aletler, ayakkabılar, mutfak eşyaları, spor malzemesi, müzik aletleri gibi geniş bir ürün grubunun standart, kalite, boyut ve diğer özelliklerine uygulanmaktadır.

Söz konusu marka Japonya henüz ihracata başladığı sıralarda ihraç ürünlerinde belli bir kalitenin yaratılmasını teşvik etmek amacı ile geliştirilmiştir. Söz konusu standartlar "Japon Sanayi Standartları Komitesi" tarafından tespit edilmiştir ve Japon Standartlar Derneği'nden elde edilebilmektedirler. JIS standartları teknolojik gelişmeler doğrultusunda periyodik olarak gözden geçirilmektedir.

Söz konusu markalı ürünlerin satın alımı, Japon devlet teşekkülleri tarafından özel olarak tercih edilmektedir. JIS bütün sanayi ve maden ürünlerini kapsamakla birlikte, ilaçlar, tarımsal kimyasallar, suni gübre, ipek ipliği, gıda ve diğer tarımsal ürünlerin kendilerine özgü standartları bulunmaktadır. Söz konusu ürünler "Tarım ve Orman Ürünlerinin Standardizasyon ve İşaretlenmesi" konulu kanun çerçevesinde ele alınmaktadır. Yabancı ülke ürünleri de JIS markası alabilmektedir.

JAS Standardı tüketicinin çıkarlarının korunması politikasının bir gereği olarak gıda ve orman ürünlerinin kalitesi ile ilgili bir işaretleme ve sıralama sistemi oluşturulmuştur. "JAS markası" olarak bilinen standart sistemi "Japon Tarım Standartları Kanunu" ile düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun Japonya'da üretilen veya ithal edilen tüm gıda ürünlerini kapsamaktadır. Kanun çerçevesinde yapılan düzenlemeler ürün kapsamı genişledikçe çeşitlenmektedir.

JAS markası ürün listesi, içecekler, işlenmiş gıda, sıvı ve katı yağlar tarımsal mallar, orman ürünleri, et ve balık sanayi ürünleri, tarım ve orman ürünleri hammaddelerini, konserve gıda, meyve suyu, işlenmiş domates gibi ürünlerin yerli ve ithal olanlarını kapsamaktadır.

JAS kuralları, standartlarla belirlenmiş ürünü tanımlamaktadır. Standarda konu ürünlerin pek çoğunda minimum kalite standardı belirtilmiştir. Ancak bazı ürünler için kurallar sadece kalite artırımını sağlamaya yönelik direktifleri içermektedir. Söz konusu standartların uygulanması

zorunlu olmayıp, ancak tüketicinin ithal edilen ürünü tercih etmesi amacıyla, ithalatçı firmaları bu standartları uygulama yoluna sıkça gitmektedir.

Tarım ürünlerine ilişkin standartlar hakkında genel bilgi için,

<https://www.maff.go.jp/e/policies/standard/jas/>

Tarım ürünü bazında ilişkin standartları incelemek için,

<https://www.maff.go.jp/e/policies/standard/jas/list.html>

Sanayi ürünlerine ilişkin standartlar hakkında genel bilgi için,

https://www.meti.go.jp/english/press/2024/0321_001.html veya <https://www.jisc.go.jp/eng/index.html>

Sanayi ürünü bazında varsa standartlara ilişkin bilgilere ulaşmak için,

<https://www.jisc.go.jp/app/jis/general/GnrJISearch.html>

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Kısaca JAB olarak bilinen ve ilk olarak 1993 yılında kurulan Japon Akreditasyon Kurulu (Japan Accreditation Board) Japon ekonomisinin ve endüstrisinin düzenli gelişimini teşvik etmek ve katkıda bulunmak adına uygunluk değerlendirme programı kapsamındaki en geniş yetkili akreditasyondan sorumlu kuruluştur. 2010 yılında özel bir sivil toplum kuruluşu statüsünde yeniden yapılandırılmıştır. JAB; International Accreditation Forum-IAF, International Laboratory Accreditation Forum-ILAC ve Asia Pasific Accrediation Cooperation-APAC üyesidir.

JAB'ın görevleri arasında kalite ve çevre yönetim sistemi belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu, kaydının tutulması ve uluslararası çok taraflı tanıma anlaşmalarının (MLA) koordinasyonun sağlanması, test laboratuvarları ve tıbbi laboratuvarların akreditasyonu, kaydının tutulması ve uluslararası karşılıklı tanıma anlaşmalarının (MRA) koordinasyonunun sağlanması ile yetkili kuruluşların yayınlanması gibi konular yer almaktadır. Yine, akreditasyon veya belgelemeye ilişkin talepler ve diğer başvurular için yetkili mercii JAB'dır.

Japonya uygunluk değerlendirme kuruluşları ve yetkilendirilmiş kuruluşlar listesi için;

https://www.jab.or.jp/en/compatible_organizations?page=1

https://www.jab.or.jp/en/certification_institutions

Teknik düzenlemeler ilişkin duyurulara aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir;

<https://www.jsa.or.jp/en/>

<https://webdesk.jsa.or.jp/books/W11M0010>

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Sanayi ürünleri için Ev Eşyaları Kalite Etiketleme Kanunu kapsamında belirlenen gıda ürünleri, tekstil ürünleri ve hammaddeleri, plastik ürünler, elektrikli ev aletleri ve aparatları ile günlük yaşamlarında kullanılan diğer muhtelif malların etiketlenmesi zorunludur.

JIS Sistemi ise gönüllülük esasına dayanmakta ve “Sanayide Standardizasyon” Kanunu uyarınca yalnızca JIS ile uyumluluğu akredite belgelendirme kuruluşlarca onaylanan ürünlerin ambalaj, paket veya faturası üzerinde “JIS Markası” kullanılabilir.

Tarım ürünlerine ilişkin JAS Sisteminin diğer bir ayağı ise tüketicilere ürün seçimlerinde uygun bilgi akışının tesis edilebilmesini amaçlayan “JAS markası” etiketleme sistemidir. Standartlaştırılmış Kalite Etiketleme Sistemi ile üretici, imalatçı ve distribütörler tüm yiyecek ve içecekleri belirlenen kalite standartlarına uygun olarak etiketlemekle yükümlü kılınmıştır.

Her bir ürünün kendine özgü bir etiketlenme biçimi bulunmaktadır. Örneğin, işlenmiş gıdalar için işaretleme standartları, ürünün adı, tatlandırıcıları, ağırlığı, üretim tarihi ve üreticinin adı gibi ayrıntıları talep etmektedir. Bozulabilir gıdalar üzerinde ürün ismi ve menşe ülkelerin gösterilmesi gerekmektedir.

Bazı hammaddeler ve bunlardan yapılan işlenmiş gıdalar için genetik modifikasyonla ilgili etiketleme uygulanmaktadır. Ayrıca, alerjen içeren 7 maddenin etikette belirtilmesi zorunlu, 18 maddenin belirtilmesi ise tavsiye edilmektedir. Organik tarım ürünleri, organik hayvancılık ürünleri, organik işlenmiş gıdalar ve organik yemekler için belirlenen JAS standartları uyarınca Organik JAS işareti yapılandırılmalıdır.

Diğer taraftan, etiketleme ürünlerin iç pazara sunulma aşamasında gerekli olup JAS Kanunu uyarınca ihracatçı ülkedeki işletmeler veya acentelerin herhangi bir etiketleme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Tüketici ürünleri güvenlik ve etiketlemesi hakkında;

<https://www.meti.go.jp/english/policy/economy/consumer/index.html>

https://www.caa.go.jp/policies/policy/representation/household_goods/pamphlet/pdf/pamphlet_03_0001.pdf

Tarım ürünlerinde ambalajlama ve etiketleme hakkında;

https://www.mhlw.go.jp/stf/seisakunitsuite/bunya/kenkou_iryuu/shokuhin/kigu/index_00003.html

https://www.caa.go.jp/en/policy/food_labeling/

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı

firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

Aşağıda halihazırda Japonya'da uygulanan ve teknik engel olarak değerlendirilebilecek bazı hususlara yer verilmiştir.

Etiketleme Gereklilikleri: Japon Tüketici İşleri Ajansı'nın (CAA) 2017 yılında Japonya Gıda Etiketleme Standartlarında yaptığı değişiklikle Mart 2022 de yürürlüğe girmek üzere, Japon yerli üreticilerce üretilen ürünlerde kullanılan ana girdilere yönelik menşe ülke bilgisine etiketlerde yer verme gerekliliğini düzenlemiştir. Bu durum farklı ülkelere ithal edilecek gıda bileşeninin bir ürünün üretilmesinde eş anlı kullanımını zorlaştıracak bir durum ortaya çıkarmakta olup, Japon üreticiler etiketleme yüklerini en aza indirmek için birden fazla menşeden gelen bileşenleri kullanmaktan kaçınma potansiyeli doğurduğundan gıda bileşeni ihracatını olumsuz etkileme potansiyeli yaratmaktadır.

Gıda Katkı Maddeleri: Japonya'nın gıda katkı maddelerine ilişkin düzenlemeleri, başta işlenmiş gıdalar olmak üzere birçok ürünün ithalatını kısıtlamaktadır. Gıda üretiminde yaygın olarak kullanılan bazı katkı maddelerine Japonya'da izin verilmemektedir; bunlar arasında fırıncılık, şekerleme, dondurma ve yoğurt ürünleri gibi çeşitli ürünlerde kullanılan doğal bir kırmızı gıda boyası olan karmin de bulunmaktadır.

Hasat Öncesi ve Sonrası Fungisitler: Japonya hasat öncesi uygulanan fungusitleri pestisit olarak sınıflandırırken hasat sonrası uygulanan fungusitleri gıda katkı maddesi olarak sınıflandırmaktadır. Japonya'nın hasat sonrası fungusitlerin gıda katkı maddesi olarak sınıflandırılması şartı, Japon çiftçiler genellikle hasat sonrası fungusit uygulamadıklarından, ülkemizde hasat sonrası fungusit uygulamasına tabi tutulmuş olan ithal ürünler bakımından dezavantaj sağlamaktadır.

Maksimum Kalıntı Limitleri: Japonya tarihsel olarak pestisit maksimum kalıntı seviyesi (MRL) onayları için külfetli uygulama gerekliliklerini sürdürmüştür. Japonya, bilime dayalı MRL'lerin oluşturulmasında önemli ilerleme kaydetmiş olmakla birlikte, yeni pestisitlerin tescili ve MRL'lerin oluşturulması için uzun inceleme süreci gerekmektedir. Bu durum Japonya'ya gönderilecek mahsullerde daha yeni ve daha güvenli bitki koruma ürünlerini kullanma kabiliyetini hala geciktirmektedir.

Otomotiv: Benzersiz standartlar ve test protokollerinin varlığı ile bunların düzenlenmesine ilişkin yönetmeliklerin hazırlanması sürecindeki yetersiz şeffaflık düzeyi, diğer ülkelere

Üretilen araçların ve otomotiv parçalarının Japonya pazarından dışlanması veya dezavantajlı duruma düşürülmesi sonucuna yol açmaktadır.

Kamu ihaleleri: Japonya, GPA kapsamındaki kamu alımlarını GPA ülkelerinden gelen mal, hizmet ve tedarikçilerine açmakla yükümlüdür. Japonya'nın diğer ya da bazı ülke ürün ve hizmetlerini dışlamak için teknik şartnameler kullandığına ilişkin eleştiriler mevcuttur.

Fikri, sınai mülkiyet hakları: Japonya genel olarak güçlü bir fikri mülkiyet (FM) koruması ve yaptırımına sahip olup, fikri mülkiyet haklarını ihlal eden ürünlerin ithalatını yasaklamaktadır. Bununla birlikte, Japonya'nın Ticari Marka Yasası, kişisel kullanıma yönelik olan sahte ürünlerin ithalatını yasaklamamaktadır. Mevcut kurallar, kişisel kullanım için ithal edilen ürünlerin miktarını veya bir bireyin kişisel kullanım muafiyetini kaç kez uygulayabileceğini kısıtlamamaktadır.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Japonya Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir ve fikri mülkiyet politikası ülkenin endüstriyel rekabetçiliğini arttırmaya yönelik en önemli çabalardan biri olarak görülmektedir.

2002 yılında çıkarılan Temel Fikri Mülkiyet Kanunu ile fikri mülkiyet haklarının oluşturulması, korunması ve kullanılması ile ilgili temel önlemler belirlenmekte, ilgili stratejik programların çerçevesi çizilmektedir.

Japonya Patent Ofisi (JPO) patent, faydalı model, tasarım ve ticari markalardan oluşan sınai mülkiyet hakları sisteminin etkili kullanımını sağlamak ve endüstriyel gelişime katkıda bulunmak için buluşlar, tasarımlar ve ticari markalar gibi entelektüel yaratımları korumakla görevlendirilmiş kuruluştur. Başvurular hakkında ayrıntılı bilgiye JPO web sitesinden <https://www.jpo.go.jp/e/index.html> erişilebilmektedir. Mevcut süreçlerin takibi ise <https://www.j-platpat.inpit.go.jp/> bağlantısından yapılabilmektedir.

Dağıtım Kanalları

Japonya yüksek kapasiteli, güçlü bir dağıtım ve lojistik altyapısına sahiptir. Bir ada ülkesi olan Japonya'nın dış ticaretinde hava ve denizyolu ile taşımacılık esastır. Ülke içerisinde ise geniş imkânlarla sahip, esnek ve hızlı bir demiryolu ağına ek olarak ülkenin her bölgesine yayılmış karayolu ağı mevcuttur. Tokyo ve Osaka ticaretin en çok geliştiği merkezlerdir.

İthalatın önemli bölümü genel ticaret şirketleri, belirli bir sektörde uzmanlaşmış ticaret şirketleri veya acenteler/temsilciler/yerel iştirakler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bunun dışında üretim tesisleri de gerekli gördüklerinde doğrudan ithalat yapabilmektedir.

Dağıtım kanalı seçiminde ürün mahiyeti ve hedeflenen ticaret hacminin önemli iki kistas olduğu değerlendirilmektedir. Genel ticaret şirketleri daha çok sanayi ürünleri pazarlamasına odaklanmakta, geniş ölçekli projelerin organizasyonu ile ilgilenmekte ve pazara girişte çeşitli destekler sağlayabilmektedir. Japonya'ya yapılması planlanan sanayi ürünleri ve başlıca gıda ürünleri ihracatı öncesinde söz konusu şirketlerin Türkiye ofisleri ile temasa geçilmesinde fayda görülmektedir.

Uzmanlaşmış ticaret şirketleri kendi alanlarına giren konularda ithalat yapmakta ve satış sonrası destekler ve kullanıcının eğitilmesi gibi hizmetler de vermektedirler. İthalat acenteleri gümrük işlemlerinin yürütülmesi, lojistik çözümler ve yurtiçi dağıtım gibi konularda hizmet sunmaktadırlar. Diğer bir seçenek ise yurtdışında faaliyet gösteren Japon şirketler ile ortak teşebbüs kurulmasıdır. Daha uzun vadede Japonya ile ticaret yapmak isteyen ihracatçılar ithalat ve pazarlama faaliyetlerini yürütmek için satış bürosu veya temsilcilikler kurmaktadırlar.

Satış kanalları incelendiğinde ise yurtiçi toptan satışların perakende satışlara oranının Japonya’da diğer endüstrileşmiş ülkelere nazaran daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bunun durum çok sayıda toptancı olması ve genel ticaret firmalarının satışlarının da bu kalemde gözükmemesinden kaynaklanmaktadır.

Başlıca perakende satış kanallarını ise süpermarket zincirleri, indirimli satış mağazaları (discount stores), 24 saat açık küçük market zincirleri (convenience stores-“konbini”), 100 yen mağazaları ile eczaneler (drug stores) oluşturmaktadır. Bunların dışında şehir merkezlerinde ana tren istasyonları, daha çok üst segmente hitap eden alış-veriş merkezleri (department stores); kırsal bölgelerde büyük alış-veriş merkezleri (shopping malls) ve yapı market zincirleri (home centers) bulunmaktadır. Elektrikli cihaz ve elektronik ürün mağaza zincirleri, on-line alış-veriş siteleri, katalog satışlar ve otomatik satış makinaları diğer yaygın satış kanallarıdır.

Gıda ürünleri ithalatçı veya dış ticaret şirketleri yerel pazarlara, gıda işleme tesislerine veya yemek işletmelerine yönlendirilmektedir. Deniz ürünleri öncelikle soğuk hava depolarına taşınmakta ve sonrasında ihtiyaç kapsamında piyasaya sunulmaktadır. Ayrıca, örneğin bal ve uçucu yağlar için özel satış mağazaları faaliyet göstermektedir.

Dağıtım kanallarında aracı firmalara sıkça rastlanmaktadır. Perakendeciler bir veya daha fazla aracı vasıtasıyla mal tedarik etmektedirler. Bazı perakendecilerin bir ana toptancı ve birkaç yan toptancı ile çalışmayı tercih ettikleri gözlenmektedir. Söz konusu tercihin Japon dağıtım sistemine özgü çeşitli uygulamalardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Başlıca uygulamalara üreticilerin tavsiye niteliğinde satış liste fiyatları belirlemesi anlamına gelen “tatene” ile perakendecilerde satılmayan malların toptancıya veya üreticiye alış fiyatı üzerinden iade edilebilmesi anlamına gelen “henpin” örnek verilebilir.

Tüketici Tercihleri

Japonya gelişmiş ekonomiler arasında nüfus yoğunluğu en fazla olan ülkeler arasındadır. Japon piyasası yaklaşık 125 milyon yerli tüketici ve 30 milyon yabancı turist sayısı ile dünyadaki dördüncü en büyük pazar konumundadır. Japonya piyasası çok iyi eğitilmiş, bilinçli ve tasarruf eğilimi yüksek bir tüketici kitlesine hitap etmektedir.

Yaşam standardı yüksek Japon tüketiciler kaliteli, kendi zevk ve amaçlarına uygun ürün ve hizmetleri satın alabilme ve seçme imkânına sahip bulunmaktadır. Yüksek kaliteli ve düşük maliyetli ürünler gelişmekte olan ülkelere ithal edilmekte ve pazarda kolayca bulunabilmektedir. Temel tüketim malzemelerine erişimde genellikle sıkıntı yaşanmamakta, dayanıklı tüketim malzemeleri ciddi bir arıza olmadığı müddetçe kullanılmaya devam edilmektedir.

Büyük şehirlerde konut ve ofis alanlarının geniş olmaması sebebiyle sınırlı depolama olanağı bulunmaktadır. Söz konusu durum Japon tüketicisini daha az miktarda, ancak daha sık alışveriş yapmaya, küçük boyutlu paket ve ambalajları tercih etmeye yönlendirmektedir. Yine, gıda ürünlerinde tazelik ve dış görünüş ön plana çıkmakta, ürünler son kullanma tarihinin çok öncesinde tüketilmekte veyahut tavsiye edilen tüketim süreleri çok kısa belirlenmektedir.

Sağlıklı yaşam aktiviteleri ve kişisel bakım ürünleri giderek daha fazla tercih edilmektedir. Japonlar mevsime ve güncel moda uygun giyinmekte, bununla birlikte indirim sezonlarını takip etmektedirler. Gerek iş yaşamında gerek sosyal yaşamda yaygın bir hediye kültürü görülmektedir. Başta kitap, giysi ve bisiklet olmak üzere pek çok ürün için ikinci el satış yerleri bulunmaktadır.

Pandeminin etkisi ile birlikte Amazon ve Rakuten gibi çevrimiçi B2C alışveriş platformlarının da tüketiciler açısından bir alışveriş kanalı olarak kullanımının arttığı görülmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Japonya'da nihai ürün satışını etkileyen faktörlerin başında reklam ve tanıtım faaliyetlerinin geldiği söylenebilir. Özellikle katma değerli ürünlerde, pazar hâkimiyeti olan şirketler de yeni giriş yapmak isteyen şirketler de reklam ve satış faaliyetlerine önemli bütçeler ayırmaktadır.

Geleneksel tanıtım mecraları olarak nitelendirilebilecek toplu taşıma hatları, cadde ve bulvarlarda yer alan reklam panoları, televizyon kanalları (özel tele-satış programları dâhil) ile katalog satışlarının önemini koruduğu görülmektedir. Ayrıca, akıllı telefon uygulamaları, sosyal medya, tanınan simaların yer aldığı reklam kampanyaları da sıklıkla başvurulan satış kanallarıdır. Evlere broşür dağıtımı da halen devam ettirilen bir yöntemdir.

Japonya'da başlıca indirim sezonları yaz sonu ile yılbaşı döneminde görülmektedir. Zincir mağazaların sezonda daha az rağbet gören ürün gruplarını indirim reyonlarına aldığı, sonrasında kademeli olarak indirim oranlarının artırıldığı gözlenmektedir. Bunun dışında yıl boyu indirimli ürün satışı sunan discount store ve outlet mağazaları bulunmaktadır.

Kiraz çiçeği (sakura) ve sonbahar yaprakları (momiji) dönemleri, sevgililer günü ve yılbaşı sezonları başta olmak üzere pek çok ürün grubunda mevsime bağlı olarak tat, renk, desen, ambalaj gibi tasarım öğelerinde farklılıklar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, Japonya'da üretilen yaş sebze ve meyvelerin hasat mevsimi yaklaştığında yine söz konusu ürünlere dönük reklam ve tanıtım kampanyaları da hızlanmaktadır.

Genele hitap eden yemek işletmeleri ise büyük, renkli ve ışıltılı tabelaları tercih etmektedir. Deniz ürünleri sunan restoranlar bina dış cephesinde büyük maketler kullanılabilmekte, ürün tazeliğini vurgulamak için akvaryum bulundurabilmektedir.

Şirketler arası satışlarda ise hâlihazırda kurulmuş olan bağlantıların etkili olduğu söylenebilir. Japon piyasasına yeni giriş yapmayı planlayan şirketlerin fuar katılımının dışında sektöre dönük basılı ve görsel mecralarda tanıtım yapmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Kamu İhaleleri

Japonya DTÖ Kamu Alımları Anlaşmasına (GPA) taraf olan ülkelerden birisidir. Ayrıca, GPA kapsamında belirlenen kuralların da ötesinde pazar erişimini artırmak için tasarlanmış gönüllü

tedbirler belirlenmiştir. Bu önlemler kamu ihale prosedürlerinin sadeleştirilmesi, açık ihale usullerinin benimsenmesi ile kamu ihale bilgilerinin daha iyi paylaşılması olarak özetlenebilir.

Japonya kamu alımları sistemine ilişkin ayrıntılı bilgiler için:

<https://www.jetro.go.jp/en/database/procurement/procurement.html>

http://japan.kantei.go.jp/98_abe/documents/2019/00002.html

Japonya’da açılan kamu ihale duyurularını ise aşağıdaki bağlantılardan takip edebilirsiniz.

<https://www.jetro.go.jp/en/database/procurement/>

<https://information1.gov-procurement.go.jp/en/>

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Japonya halen dünyanın üçüncü büyük ekonomisi konumundadır. Ekonomik büyüme oranları OECD ülkeleri ortalamasına yakın seyretmektedir. Bununla birlikte, azalan ve hızla yaşlanan nüfus, azalan işgücü arzı, yüksek kamu borcu gibi zorluklar önemini korumaktadır. Dış ticaretin yaklaşık beşte birini Çin ile gerçekleştiren Japonya, özellikle ara malı tedariki bakımından anılan ülke ekonomisindeki gelişmelerden etkilenmeye devam etmektedir. Japon ekonomisinde hizmet sektörü %69'luk pay ile ağırlığını sürdürmektedir. İmalat sanayi %30, tarım sektörü ise %1 paya sahiptir.

Tarım ve Hayvancılık

Japonya'nın gıda tüketiminde kendine yeterlilik oranı yaklaşık %38 seviyesinde seyretmektedir. Tarım sektörü toplam ithalattan %10'undan fazla pay almaktadır. Ülke olarak önemli miktarda protein tüketilmektedir. Ülke yüzölçümünün yaklaşık %11,5'lik bölümü (4,34 milyon hektar) tarım arazilerine ayrılmıştır. Hokkaido adası 1,14 milyon hektar ile toplam tarım arazilerinin dörtte birini barındırmaktadır.

Ürün bazında ise çeltik 2,37 milyon hektar ile en çok ekili alana sahiptir. Çeltik dışında çay, yaş sebze ve meyve, deniz ürünleri, köklü bitkiler, kesme çiçekler, buğdaygiller ve hayvansal gıda ürünleri yaygın bir şekilde üretilmektedir.

Sanayi

Japonya dünyanın önde gelen motorlu taşıt ve elektronik ekipman üreticileri arasındadır. Makine, çelik ve demir dışı metaller, gemicilik, kimya, tekstil, işlenmiş gıda diğer önemli sektörler arasında yer almaktadır.

Hizmetler

Başlıca hizmet sektörleri toptan ve perakende satış, finansal hizmetler ve müteahhitlik hizmetleri olarak sıralanabilir. Bunun dışında eğitim, sağlık, eğlence, iletişim ve haberleşme hizmetleri de yüksek kalite ve teknoloji standartları ile ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Madencilik

Ülkede önemli miktarda maden kaynağı bulunmamaktadır. Ülkedeki mevcut taş kömürü üretimi giderek azalmaktadır. İçinde bulunulan coğrafi koşullar nedeniyle ithal taş kömürü ülkede üretilen taş kömürüne kıyasla daha ucuza temin edilebilmektedir. Bu durum Japonya'yı maden hammaddeleri ve bilhassa nadir elementler bakımından ithalata bağımlı kılmaktadır.

Enerji

Hidrokarbon enerji kaynaklarının son derece sınırlı olmasına bağlı olarak Japonya dünyanın en büyük petrol, sıvılaştırılmış doğal gaz ve kömür ithalatçısı konumundadır. Bu kapsamda, Japonya'nın enerji politikası öncelikleri kaynak çeşitliliğinin artırılması, iklim değişikliği ile mücadele, elektrik ve gaz piyasası reformları ve yenilebilir enerji projeleri olarak sıralanabilir.

Diğer taraftan, 2011 yılında yaşanan deprem felaketinden sonra 1970'lerdeki petrol krizlerinde olduğu gibi Japon hkmeti enerji tasarrufu önlemlerine yatırım yapmıştır. 2010 yılının sonuna doğru toplam enerji arzı ve sera gazı salınımları 1990 yılı düzeyine gerilemiştir. Yine, 2011 yılı sonrasında yenilebilir enerji kaynakları kurulumunda önemli artış grlmştir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler:

Japonya pazarında Türk ürünleri için uygun bir pazar alanı olmasının yanı sıra, Japon firmalarının Türkiye'de yatırım yapma ve Türk şirketleri ile uygun işbirliği yapma konusunda ilgilerinde de önemli ölçüde olumlu gelişmeler meydana gelmektedir.

Ancak, Japon firmaları ile ticaret ve işbirliği hususunda harekete geçecek firmalarımızın, çok hazırlıklı olmaları, ne yapmak istediklerini iyi belirlemeleri, uzun vadeli düşünmeleri, Japon firmalarının çok detaylı bilgiler isteyeceklerini bilerek kendi işleri ve şirketleri ile ilgili iyi bir altyapılarının olması ve uzun vadeli bir işbirliği yaklaşımı ile hareket etmeleri gerekmektedir.

Japonya'daki iş kültürünün temelinde 'müşteri velinimettir' yaklaşımı yer almakta olup, B2B kapsamındaki iş ilişkilerinde de çoğu Japon tedarikçi firma, bağlantıda olduğu alıcı firmaların beklentilerini karşılamak için özverili bir biçimde çalışmaktadır. Bu açıdan, Japon tedarikçi firmalar ile alıcı firmaların yer yer çokta eşit sayılamayacak bir ilişkileri olduğu görülebilmektedir. Japon firmaların, bu gelenek doğrultusunda Japon tedarikçiler ile kurdukları bu güçlü iş bağlantıları nedeniyle, yabancı firmalar ile iş yaparken kültür farklılıkları nedeniyle zorluk yaşayabildikleri anlaşılmaktadır.

İlgili birimlerle yapılan istişarelere bağlı olarak Japonlarla işe başlama sürecinin göreceli olarak biraz uzun sürebileceği akılda tutulmalıdır. Olumlu temas kurulan ya da ticarete başlanan firmalarla düzenli ve periyodik ilişkiler ve ziyaretlerin yapılması önem taşımaktadır. Karar verme süreci daha yavaş görülse bile alınan kararlar hızlı bir şekilde uygulamaya geçirilmekte ve iş bağlantıları uzun vadeli kurgulanmaktadır.

Güven unsuru ön planda olmakla birlikte; ihraç malının fiyatı, standardı, Japon tüketicilerin beğenisine uygun tasarım ve kalitede üretilmiş olması, zamanında ve talep edilen miktarlarda teslimat önem taşımaktadır. Sözleşme koşullarına uygun olmayan ürünlere rastlanması halinde ticari bağlantılar olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

Yine güven unsuruna bağlı olarak Japon ithalatçılar, yazışmalar yoluyla yapılan tekliflere genellikle ilgi göstermemektedir. Bu bakımdan yüz yüze ilişki kurulması, ülkeye gitmeden önce bazı temel kavramlara vakıf olunması, ürünlere ilişkin Japonca tanıtım materyali hazırlanması ile güvenilir ve Japonya'da saygın araçlar (acente, tercüman vb.) eşliğinde potansiyel alıcılarla temas kurulmasında fayda görülmektedir.

Uygun uluslararası fuarlara katılmak ve katılımı sürekliliği sağlamak önem taşımaktadır. Japon firmalar ve tüketiciler, alım kararı için ticarete konu malı görüp dokunmayı tercih etmektedir. Bu şekilde davranan, güven ve istikrara önem vererek, sabır gösteren ve sürekli tanıtım yapan firmalarımızın başarılı oldukları ve kalıcı ilişkiler tesis ettikleri gözlenmektedir.

İşadamları kartvizitliklerini genellikle yanlarında taşımakta ve ilk tanışmalarda kartvizit (meishi) değişimi yapılmaktadır. Kartvizitlerin bir yüzünün İngilizce diğer bir yüzünün ise Japonca

bastırılması daha uygun görülmektedir. Japon işadamları kartvizitlere önem vermekte ve alınan kartvizitin önce okunması, bir süre elde veya masa üstünde tutulması daha sonra kartvizitliğe kaldırılması yanlış anlaşılmalara önleyebilecektir.

Görüşme taleplerinin makul bir süre öncesinde iletilmesi, toplantı hazırlıkları için yeterli sürenin sağlanması bakımından önemlidir. Görüşme yerine geç kalmayacak şekilde mümkünse başlama saatinden beş-on dakika önce gelinmesi beklenmektedir. Toplantı sonunda uzlaşılan konular ve alınan kararlar var ise en kısa sürede yazılı olarak teyit edilmesi yararlı olacaktır. Sözleşme gibi resmi belgelerde ise imza yerine kişisel mühürler (inkan) daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Kullanılan Lisan:

Japonya'nın resmi dili Japoncadır. Japonca gramer kuralları Türkçeye yakın olmakla birlikte; yazım dili, hece sistemine göre belirlenen iki alfabe ile kanji adı verilen ve günlük hayatta iki bin civarında kullanılan Çin karakterlerinden oluşmakta ve bu açıdan farklılık göstermektedir.

İşadamlarının Japonca yapılan iş görüşmelerinde genellikle daha rahat hissettikleri gözlenmektedir. Japonca dışında iş çevrelerinde yaygın yabancı dil olarak İngilizce kullanılmaktadır. Beraber çalışılan Japon acente veya temsilci olmaması halinde görüşmelerde Japonca-Türkçe veya Japonca-İngilizce tercüman bulundurulması faydalı olacaktır.

Şehir merkezlerinde yol işaretleri ve tabelalarda Latin alfabesine sıkça yer verilmekte, temel ihtiyaçlara erişim için İngilizce yeterli olmaktadır. Bununla birlikte, şehir merkezi dışına çıkıldığında veya kırsal kesimde özellikle restoran tabela ve menülerinde halen sadece Japonca kullanılmaktadır.

Ulaşım:

Ülkeye yolcu ulaşımı esas olarak havayolu ile sağlanmaktadır. Ülkenin başlıca havalimanları Tokyo'daki Haneda ve Narita, Osaka'daki Kansai ve Itami, Nagoya'daki Chubu Centrair'dir. Ülkede toplam 82 havalimanı bulunmaktadır. Japonya'da başlıca Yokohama, Tokyo, Nagoya, Osaka, Kobe ve Kitakyushu (Moji) olmak üzere 150 civarında liman işletmesi bulunmaktadır. Çin ve Güney Kore'den denizyolu ile ulaşım hatları da mevcuttur.

İstanbul ile Tokyo (Narita) arasında haftanın her günü THY ve ANA ortak uçuş gerçekleştirilmektedir. Tokyo'nun şehir merkezine daha yakın olan Haneda ile İstanbul arasında ise haftada 5 gün uçuş gerçekleştirilmektedir. Uçuş süresi yaklaşık on iki saattir. havalimanlarından şehir merkezine ulaşım otobüs, tren veya taksi ile sağlanabilmektedir. Ayrıntılı bilgiye <https://www.narita-airport.jp/en/> ve <https://tokyo-haneda.com/en/> sayfalarından ulaşılabilmektedir. Ülkemizden ayrıca Doha, Dubai, Moskova, Seul, Singapur, Bangkok ve birçok Avrupa şehri üzerinden aktarmalı Japonya uçuşları bulunmaktadır.

Ülke içi ulaşımında demiryollarının önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Şehirlerarası ulaşımında en hızlı ve güvenli ulaşım aracı yaklaşık 2,8 bin km'lik bir hatla hizmet sunan Shinkansen hızlı trenleridir. Karayollarında trafik İngiltere'de olduğu gibi sol şeritten akmaktadır. Ülkenin büyük şehirleri ayrıca ekspres yollar ile birbirine bağlanmıştır. Geniş bir karayolu ağı bulunmasına rağmen şehirlerarası yollarda hız sınırının 50 km/h olması sebebiyle iş seyahatlerinde çok tercih edilmemektedir.

Büyük şehirlerde banliyö hatları ve kapsamlı metro ağları faaliyet göstermektedir. Belediye otobüsleri de şehir içi ulaşımda yaygınca kullanılmaktadır. Hemen hemen bütün ülkede taksi hizmetine erişmek mümkündür. Belirli bir mesafeye kadar sabit ücret alınmakta, sonrasında mesafe ve süreye göre ücretler artmaktadır. Şehir merkezleri ile havalimanları arasında önceden belirlenmiş sabit bir tarife uygulanmaktadır. Altı kişiye kadar olan ulaşım ihtiyacı taksi ile karşılanabilir.

Konaklama:

Tüm ülkede yaygın bir otel ağı bulunmaktadır. Tokyo ve Osaka gibi büyük şehir merkezlerinde üst segmente hitap eden uluslararası zincir otel ve konvansiyon merkezleri, orta segmente hitap eden yerli otel zincirleri ve iş otelleri, düşük bütçeli konaklama için pansiyon ve kapsül oteller bulunmaktadır. Yabancıların otel kaydı esnasında pasaportlarını ibraz etmeleri gerekmektedir. Ülkeye seyahat öncesinde faydalı bilgiler <https://www.japan.travel/en/> sitesinden edinilebilir.

Haberleşme:

Japonya uluslararası ülke telefon kodu +81'dir. Ülkede üç büyük telekomünikasyon şirketi hızlı bir 4G mobil iletişim hizmeti sunmaktadır. 2020 yılı itibarıyla 5G teknolojisi kullanılmaya başlanmıştır. Havalimanları, ana tren istasyonları, alış-veriş merkezleri, ana bulvarlar ve yemek işletmelerinde ücretsiz kablosuz ağ hizmetine erişmek mümkündür. Büyük şehir merkezlerinde kablosuz internet hizmeti sunulan ankesörlü telefon kulübeleri ve otobüs durakları da mevcuttur. Havalimanları ve elektronik mağaza zincirlerinde Data Sim Kartları bulunabilmektedir. Ayrıca taşınabilir modemlerin de kiralanması mümkündür. Havaalanlarında söz konusu ürünlerin temini ve bazı ürünlerin ülkeye geliş öncesinde rezervasyon yapılarak ayırılması mümkündür.

Yerel Ölçü Birimleri:

Ülkede 1951 yılında metrik sisteme geçilmiş olmakla birlikte alan hesabında tatami veya jyo (1,6 m²) ile tsubo (3,3 m²) gibi geleneksel ölçü birimlerine de rastlanmaktadır.

Para Kullanımı

Japonya'nın resmi para birimi 'yen'dir. Para birimi kodu olarak "JPY", faturalarda Japon yeni işareti olarak "¥" kullanılmaktadır.

Japonya'da başta büyük şehirler olmak üzere kredi kartları yaygın biçimde kullanılmaktadır. Debit kart kullanımı ise çok yaygın değildir. Akıllı telefon uygulamaları ve toplu taşıma kartları gibi elektronik para kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamilleri Japonya'ya yapacakları seyahatlerinde 90 gün süreyle vizeden muaftır. 2007 yılında başlatılan uygulama ile ülkeye giriş yapan tüm yabancıların yüz fotoğrafı çekilmekte ve parmak izleri alınmaktadır. 16 yaşından

küçük çocuklar, diplomatlar ve Japonya'da oturma izni bulunan kişiler uygulama dışında tutulmuştur.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Japon Hükümeti tarafından 2024 yılı için belirlenen resmi tatil günleri şöyledir:

29.12.2023	3.01.2024	Yeni Yıl Tatili
8.01.2024	8.01.2024	Olgunlaşma Günü
12.02.2024	12.02.2024	Ulusal Kuruluş Günü
23.02.2024	23.02.2024	İmparatorun Doğum Günü
20.03.2024	20.03.2024	İlkbahar Günü
29.04.2024	29.04.2024	Shova Günü
3.05.2024	3.05.2024	Anma Günü
6.05.2024	6.05.2024	Çocuk Günü
15.07.2024	15.07.2024	Deniz Günü
12.08.2024	12.08.2024	Dağ Günü
16.09.2024	16.09.2024	Yaşlılara Saygı Günü
14.10.2024	14.10.2024	Sağlık ve Spor Günü
23.10.2024	23.10.2024	Sonbahar Günü
29.10.2024	29.10.2024	Cumhuriyet Bayramı
4.11.2024	4.11.2024	Kültür Günü
23.11.2024	23.11.2024	Emek Şükran Günü

Japonya'da çalışma süreleri günlük 8 saat ve haftalık 40 saat olarak belirlenmiştir. Bazı işletmeler haftada 44 saate kadar işçi çalıştırabilmektedir. Fazla mesai yapılması halinde saat ücretleri %25 ila %60 arasında artırılmış oranda ödenmektedir. Yıllık izin süreleri 10 ila 20 gün arasında değişmektedir. Yöneticiler için istisnai kurallar belirlenebilmektedir.

Genel olarak kamu kurumları 09:00-18:00 arasında, özel sektör firmaları ise 08:00-17:00 ya da 09:00-18:00 arasında mesai yapmaktadır. İşletme türlerine göre genel çalışma saatleri şöyledir: Bankalar (ATM'ler ile birlikte) 09:00-15:00, Postaneler 09:00-17:00, Alış-veriş Merkezleri 10:00-20:00, Mağazalar 10:00-20:00, Müzeler 10:00-17:00, Eczaneler (drug stores) 08:30-22:00, Küçük Marketler (konbini) 00:00-24:00. Şehir merkezinde gece 12'ye kadar açık banka ATM'leri bulunabilmekte, ayrıca küçük marketlerde (konbini) ATM köşeleri yer almaktadır. Postaneler hafta sonu ve resmi tatillerde kapalı olmakla beraber şehir merkezlerinde nöbetçi şubeler açık bulundurulmaktadır.

Yılbaşı haftası, Mayıs başında Golden Week ve Ağustos ayı ortalarına denk gelen Bon Festivali dönemlerinde seyahatlerin daha yoğun olarak gerçekleşmesi nedeniyle ulaşım ve konaklama rezervasyonlarının mümkün mertebe önceden yapılmasında fayda görülmektedir.

Yerel Saat

Japan Standard Time (JST) saat dilimi GMT+9 (veya UCT+9) olarak ayarlanmıştır. Yıl boyunca aynı kalmaktadır. JST ülkemiz saat diliminden ileride olup aradaki fark 6 saattir. Çin'de GMT+8, Güney Kore'de GMT+9 saat dilimleri kullanılmaktadır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Japonya, Dünya Bankası Doing Business 2020 raporuna göre 190 ülke arasında 29. sırada yer almıştır. Diğer gelişmiş ekonomilere kıyasla alanlar kolaylaştırılmaya açık bazı alanlar işletme açma kolaylığı (106. sırada), kredi alma kolaylığı (94. sırada) ve vergi ödeme sistemi (51. sırada) olmuştur.

Şirket Türleri

Türkiye ve diğer üçüncü ülkelerde yerleşik bir şirket irtibat ofisi açmak, şube açmak, Japon kanunlarına göre bir yan şirket (subsidiary) kurmak veya ortaklık kurmak suretiyle Japonya'da faaliyet gösterebilecektir.

İrtibat Ofisi/Temsilcilik Açmak:

İrtibat ofisinin kurulmasında özellikle istenen bir işlem yoktur. Piyasa araştırması, mal alımı, reklam ve tanıtım faaliyetleri veya ön görüşmeler için kullanılabilir. Faaliyet yetkisi merkez ofiste olduğundan kayıt işlemi veya noter onayı gerekmemektedir. Ancak, irtibat ofisi herhangi bir mal satışı, banka hesabı açılması veya ofis kiralanması gibi sözleşme imza yetkisine sahip değildir.

Şube Açmak:

Şubeler ofis yerinin belirlenmesi, şube temsilcisinin atanması ve merkez ofisle ilgili gerekli belgelerin Adalet Bakanlığı Hukuki İşler Bürosuna (MOJ-Legal Affairs Bureau) kaydının yaptırılmasının ardından faaliyetlerine başlayabilir. Noter onayı gerekmemektedir. Faaliyet yetkisi şube temsilcisinde olduğundan mal satışı, sözleşme imzalanması gibi tüm ticari faaliyetleri Japon şirketleri ile aynı şartlar altında yürütülebilir. Ancak, genel olarak şubelerin borç ve alacaklarından merkez ofis sorumludur.

Yan Şirket veya Ortaklık Kurmak:

Türkiye'de yerleşik şirkete bağlı bir yan şirket tesis edilmesi veya ortaklık kurulması suretiyle de Japonya'da ticari faaliyetlerde bulunulabilecektir. Merkez ofis yan şirketin borç ve alacaklarından iştirak payı kadarı ile sınırlı bir şekilde sorumludur. Yabancı şirketler bir Japon şirketi veya yatırım şirketi ile ortaklık kurmak veya Japon şirketlerine hissedar olmak şeklinde Japonya'ya yatırım yaparak da faaliyet gösterebilirler.

Yeni bir Şirket Kurulması

Japonya'da yeni bir iş kurmak iki şekilde mümkün bulunmaktadır:

Şahıs Şirketi (Kojin Jigyō): Herhangi ön kayıt ve izin gerekmesizin kurulabilmektedir. Ancak, işe başladıktan iki içinde vergi dairesine bildirimde bulunulması ve her yıl Şubat-Mart ayları içinde vergi beyannamesi verilmesi gerekmektedir.

Sermaye Şirketi (Hojin): Başlıca şirket türleri şunlardır:

- Genel Ortaklık Şirketi (Gomei-Kaisha)
- Limited Ortaklık Şirketi (Goshi-Kaisha)

- Sınırlı Sorumlu Şirketi (Godo-Kaisha)
- Sermaye (Anonim) Şirketi (Kabushiki-Kaisha)

2006 yılında yürürlüğe giren yasaya göre Anonim Şirket (kabushiki kaisha) kurulması kolaylaştırılmış olup, bir yönetici ve 1 JPY sermaye ile kurulması mümkün hale getirilmiştir. Anonim Şirket statüsünde Japonya’da tüm ticari faaliyetlerin yapılması, dışardan yönetim kurulu üyelerinin alınması mümkün olacaktır. Noter onayı ve kayıt işlemi gerekmektedir. Kurulum aşamasında kurucu ve yönetim kurulu üyelerinin mühür tescil belgesi veya imza beyannamesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Şirket Kurma Prosedürü

Türk vatandaşlarının Japonya’da en çok faaliyet gösterdikleri alanlarda şirket açmak için gerekli sertifikalar ve ruhsatlar aşağıda yer almaktadır.

İnşaat şirketi için:

Başvuru mercii: Ulaştırma Bakanlığı, Belediye

Gerekli belgeler:

- İşletme yöneticisi sertifikası (**Keiei gyomu Kanri sekininsha**)
- Özel mühendisi sertifikası (**Sennin Gijutsusha**)
- Belediye Başkanı Ruhsatı / Ulaştırma Bakanı ruhsatı (**Chiji Kyoka /Daijin Kyoka**)
- Genel inşaat ruhsatı, Özel inşaat ruhsatı (**İppan /Tokutei Kensetsugyo Kyoka**)

Yapılacak proje boyuta göre sermaye şartları değişmektedir.

Yemek Hizmetleri için:

Başvuru mercii; İtfaiye Ofisi, Emniyet Müdürlüğü, Sağlık Merkezi

- Gıda hijyen sorumlusu sertifikası (**Shokuhin Eisei Sekininsha**)
- Yangından koruma yetkilisi sertifikası (**Bouka Kanrisha**)
- Gıda satış izni (**Shokuhin Eigyo Kyoka**)
- Gece saatte alkol satış bildirim belgesi (**Shinyaniokeru Sakerui Teikyou Eigyo Kaishi Todokedesho**)

İtfaiye Merkezine, restoranın kapasitesi ve tesisi hakkında yangından korunma önlemleri ile ilgili belgelerin iletilmesi gerekmektedir.

Perakende Mağazacılık Hizmetleri için:

Perakende mağazası açmak için alınması gereken ruhsat yoktur. Şahıs şirketi olarak işe başlanacaksa, Vergi Dairesine “İşe başlama Bildirim Belgesi” (**Kaigyo Todoke**) ve “Vergi Beyannamesi Başvuru Formu” (**Aoiro Shinkoku Shonin Shinseisho**) iletilmelidir.

Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi ve açıklamalara https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up.html bağlantısından ulaşılabilmektedir.

Sigorta

Japonya sigortacılık sektörüne finansal büyüklük açısından A.B.D.'nin ardından dünyada ikinci sıradadır. Sektörün finansal varlık toplamı ülke GSYİH'nin yaklaşık %75'i kadardır. Hayat sigortası sektörün yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır. Bir hayli yoğunlaşmış bir sektör yapısı mevcuttur.

En büyük beş hayat sigortası şirketi hayat sigortasında varlıkların neredeyse %70'ini oluştururken, hayat sigortası dışında kalan türler için dört şirket varlıklarının %90'a yakını elinde tutmaktadır. Hayat sigortası sektöründe sabit vadeli gelirler ve sağlık sigortası gelirleri sigorta primlerinin sırasıyla yaklaşık %28 ve %23'ünü oluşturmaktadır. Hayat sigortası dışında kalan türler arasında ise %43'lük pay ile taşıt sigortaları öne çıkmaktadır.

Bankacılık Mevzuatı

Japonya para politikası, 1882 yılında kurulmuş olan Merkez Bankası Bank of Japan tarafından yürütülmektedir. Japon bankacılık sektörü temel olarak üç büyük kuruluş (Mizuho Financial Group, Sumitomo Mitsui ve Mitsubishi UFJ Financial Group) dışında şehir bankaları, bölgesel bankalar ve Shinkin bankaları (kredi birlikleri gibi), kredi birlikleri ve kredi kooperatiflerinden oluşmaktadır. Üç büyük kuruluş Japonya'da toplam finansal varlıkların yaklaşık %18'ini oluştururken, bölgesel bankalar ve Shinkin bankaların payları sırasıyla %14 ve %5'tir.

Şehir bankaları ve diğer büyük bankaların ülke çapında ağırları ve denizaşırı operasyonları vardır, ancak bölgesel ve Shinkin bankalar öncelikle yurt içinde hizmet vermektedir. Kredi kooperatifleri ağırlıklı olarak tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerine hizmet vermektedir. Yabancı finans kuruluşların küçük bir pazar payı vardı ve çoğunlukla yatırım ve özel bankacılık ve finansal türev ticareti ile ilgilenmektedir.

Vizeler

Japonya'da diplomatik vize, resmi görevli vizesi, çalışma vizesi, genel vize, kısa süreli konaklama vizesi, transit vize ve özel vize olmak üzere yedi tip vize uygulanmaktadır.

Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamilleri Japonya'ya yapacakları kısa süreli konaklama amaçlı seyahatlerinde 90 gün süreyle vizeden muaftır. Ancak, geçmişte Japonya'dan sınır dışı edilen, Japonya'ya girmesine müsaade edilmeyen veya Japonya'ya girişlere ilişkin kanunlarda belirtilen hususlara uymadığı belirlenen kişiler açısından yukarıda bahsedilen vize muafiyeti geçerli değildir.

Kısa süreli konaklama amacı dışındaki kalışlar için vize uygulaması söz konusudur. Vize başvuruları Japonya'nın Ankara Büyükelçiliği Konsolosluk Birimine veya İstanbul Başkonsolosluğuna yapılmaktadır. Vize başvurusu neticesine dönük nihai karar Japonya'daki ilgili bakanlıkların değerlendirme sürecine tabidir.

Oturum izin türleri çalışma alanına bağılı olarak değişmektedir. Genel olarak oturma izin süreleri en az 3 ay en çok 5 yıl olarak belirlenmektedir.

Öte yandan, kovid 19 pandemisi kapsamında sınır önlemleri sıklıkla değişebilmekte olup, güncel bilgilerin aşığıdaki linklerden takip edilmesi ve olası programların bu kapsamda yapılması önem arz etmektedir.

Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi ve açıklamalara aşığıdaki bağılantılardan ulaşılabilir.

https://www.mofa.go.jp/ca/fna/page4e_001053.html

<https://www.japan.travel/en/coronavirus/>

<https://www.jal.co.jp/jp/en/info/2020/other/flysafe/flights-service/quarantine-immigration/>

https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up.html

Japonya'nın Ankara Büyükelçiliği Konsolosluk Birimi ve İstanbul Başkonsolosluğu iletişim bilgileri ile vize başvuruları hakkında ayrıntılı açıklamalara aşığıdaki bağılantılarından erişmek mümkündür.

https://www.tr.emb-japan.go.jp/itpr_tr/00_000118.html

https://www.istanbul.tr.emb-japan.go.jp/itpr_ja/Konsolosluk_Isleri.html

Vize çeşitlerine ilişkin ayrıntılı bilgi için:

https://www.mofa.go.jp/j_info/visit/visa/index.html

Kaynak: T.C. Tokyo Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği